

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)

30 päivänä marraskuuta 2016*

Muutoksenhaku — Valtiontuki — Taloudelliset toimenpiteet France Télécomin hyväksi — Osakaslainatarjous — Ranskan valtion asiamiesten julkiset ilmoitukset — Päätös, jossa tuki todetaan yhteismarkkinoille soveltumattomaksi — Tuen käsite — Taloudellisen edun käsite — Asiantunteva yksityinen sijoittaja -arviointiperuste — Unionin yleisen tuomioistuimen perusteluvollisuus — Tuomioistuinvalvonnan rajat — Riidanalaisen päätöksen ottaminen huomioon vääristyneellä tavalla

Asiassa C-486/15 P,

jossa on kyse Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 56 artiklaan perustuvasta valituksesta, joka on pantu vireille 14.9.2015,

Euroopan komissio, asiamiehinään C. Giolito, B. Stromsky, D. Grespan ja T. Rusche,

valittajana,

ja jossa valittajan vastapuolina ja muina osapuolina ovat

Ranskan tasavalta, asiamiehinään G. de Bergues, D. Colas ja J. Bousin,

kantajana asiassa T-425/04 RENV,

Orange, aiemmin France Télécom, kotipaikka Pariisi (Ranska), edustajinaan S. Hautbourg ja S. Cochard-Quesson, avocats,

kantajana asiassa T-444/04 RENV,

Saksan liittotasavalta,

väliintulijana asiassa T-425/04 RENV,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja E. Regan sekä tuomarit J.-C. Bonichot ja A. Arabadjiev (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: P. Mengozzi,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Valituksellaan Euroopan komissio vaatii kumottavaksi unionin yleisen tuomioistuimen 2.7.2015 antaman tuomion Ranska ja Orange v. komissio (T-425/04 RENV ja T-444/04 RENV, EU:T:2015:450; jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla unionin yleinen tuomioistuin kumosi valtiontuesta, jonka Ranska on myöntänyt France Télécomille, 2.8.2004 tehdyn komission päätöksen 2006/621/EY (EUVL 2006, L 257, s. 11; jäljempänä riidanalainen päätös) 1 artiklan.

Asian tausta

- 2 Oikeusriidan vaiheet on tiivistetty valituksenalaisen tuomion 1–98 kohdassa. Esillä olevan valituksen tarkastelemiseksi tarpeelliset seikat ovat seuraavat:

Yleinen asiayhteys

- 3 France Télécom, josta on sittemmin tullut Orange (jäljempänä FT) ja joka on verkko- ja televiestintäpalvelujen operaattori ja tarjoaja, perustettiin vuonna 1991 julkisoikeudellisena oikeushenkilönä, ja se on 31.12.1996 lähtien ollut osakeyhtiö. FT on noteerattu pörssissä lokakuusta 1997 alkaen. Vuonna 2002 Ranskan valtio omisti FT:stä 56,45 prosenttia ja loput omistusosuuksista jakaantuivat seuraavasti: yksityiset sijoittajat (32,25 prosenttia), yrityksen itsensä hallussa (8,26 prosenttia) ja yrityksen työntekijät (3,04 prosenttia).
- 4 FT julkaisi vuoden 2002 ensimmäisellä neljänneksellä vuoden 2001 tilinsä. Tilit osoittivat 63,5 miljardin euron nettovelan ja 8,3 miljardin euron tappion.
- 5 Vuoden 2002 maaliskuun ja kesäkuun välisellä jaksolla luottoluokitusyritykset Moody's ja Standard & Poor's (jäljempänä S & P) laskivat FT:n luottoluokitusta, ja ne luokittelivat myös sen tulevaisuudennäkymät huonoiksi. Etenkin Moody's laski 24.6.2002 FT:n lyhyen ja pitkän ajan luottoluokituksen alimmalle varmalle investointitasolle. Samanaikaisesti FT:n osakkeiden arvo laski merkittävästi.
- 6 Ranskan talous-, valtiovarain- ja teollisuusministeri (jäljempänä talousministeri) totesi *Les Échos* -lehdessä 12.7.2002 julkaistussa haastattelussa (jäljempänä 12.7.2002 annettu ilmoitus) FT:n taloudellisesta tilanteesta seuraavaa:

”Olemme enemmistöosakas, ja meillä on hallussamme 55 prosenttia – – pääomasta. Osakkeenomistajavaltio toimii järkevästi toimivan sijoittajan tavoin, ja jos [FT] joutuisi vaikeuksiin, me ryhtyisimme tarvittaviin toimenpiteisiin – –. Toistan, että jos [FT:llä] olisi rahoitusvaikeuksia, mikä ei ole tilanne tänä päivänä, valtio tekisi tarvittavat päätökset vaikeuksien voittamiseksi. Huhu pääoman korotuksesta lähtee uudelleen liikkeelle. Se ei ole missään tapauksessa tarkoitus! Vahvistan vain yksinkertaisesti sen, että ryhdymme tarvittaviin toimenpiteisiin riittävän ajoissa. Jos se on tarpeellista – –.”

- 7 S & P julkaisi samana päivänä lehdistötiedotteen, jonka sanamuoto oli seuraava:

”FT:llä voi olla ongelmia vuonna 2003 erääntyvän joukkovelkakirjavelkansa jälleenrahoituksessa. [Ranskan] valtion ilmaisemat aikomukset tukevat kuitenkin FT:n luokituksen säilyttämistä [varmalla] investointitasolla – –. Ranskan valtio, jonka omistusosuus [FT:tä] on 55 prosenttia, ilmoitti selvästi [S & P:lle], että se toimii asiantuntevan sijoittajan tavoin ja ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin, jos FT joutuu vaikeuksiin. [FT:n] pitkän aikavälin luokitus laskettu BBB:hen – –.”

- 8 Ranskan viranomaiset ilmoittivat 12.9.2002, että ne olivat hyväksyneet FT:n pääjohtajan eron.
- 9 FT julkaisi 13.9.2002 osavuosikatsauksensa, joka vahvisti, että 30.6.2002 sen konsolidoidut omat varat olivat 440 miljoonaa euroa tappiolla ja että sen nettovelka oli 69,69 miljardia euroa, johon sisältyi vuosien 2003–2005 aikana erääntyviä 48,9 miljardin euron joukkovelkakirjalainoja. Saman osavuosikatsauksen mukaan FT:n liikevaihto oli kasvanut 10 prosenttia vuoden 2001 samaan kauteen verrattuna, liiketoiminnan tulos ennen poistoja oli kasvanut 13,3 prosenttia historiallisiin tietoihin verrattuna ja 9,8 prosenttia pro forma -tietoihin verrattuna yhteensä 6,87 miljardiin euroon ja operatiivinen tulos oli kasvanut 15 prosenttia pro forma -tietoihin verrattuna yhteensä 3,18 miljardiin euroon. Tulos rahoituskulujen (1,75 miljardia euroa) jälkeen, ennen veroja, osakeosuuksia ja vähemmistöosuuksia ja ilman kertaluonteisia toimenpiteitä oli 718 miljoonaa euroa verrattuna 271 miljoonaan euroon, joka saatiin tulokseksi 30.6.2001. Vapaa operatiivinen kassavirta oli 3,6 miljardia euroa eli 15 prosenttia enemmän kuin vuoden 2001 ensimmäisellä puoliskolla.
- 10 Ranskan viranomaiset totesivat 13.9.2002 FT:n taloudellista tilannetta koskevassa lehdistötiedotteessa seuraavaa:

”Ensimmäisellä vuosipuoliskolla todettujen harvinaisen suurten tappioiden vuoksi [FT] kärsii vakavasta oman pääoman puutteesta. Tällainen taloudellinen tilanne heikentää [FT:n] mahdollisuuksia. [Ranskan] hallitus onkin päättänyt täyttää kaikki velvoitteensa – –. Voimakkaasti heikentyneen tilinpäätöksen johdosta [FT:n pääjohtaja] esitti [Ranskan] hallitukselle eronpyyntönsä, joka hyväksyttiin. Ero tulee voimaan hallintoneuvoston kokouksessa, joka pidetään [lähiviikkojen] aikana ja jossa uusi pääjohtaja esitellään – –. Uusi pääjohtaja tulee esittämään hallintoneuvostolle hyvin nopeasti tervehdyttämisuunnitelman [FT:n] taloudellisen tilanteen parantamiseksi. Suunnitelmaan kuuluu velkojen vähentäminen ja yrityksen rahoitusrakenteen parantaminen siten, että sen strategiset vahvuudet säilytetään. [Ranskan] valtio tukee [FT:tä] suunnitelman täytäntöönpanossa ja osallistuu omalta osaltaan [FT:n] pääoman voimakkaaseen korottamiseen markkinaolosuhteiden mukaan määritettävän aikataulun ja edellytysten mukaisesti. Tästä eteenpäin [Ranskan] valtio ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin, joiden avulla [FT:n] rahoitusvaikeudet voidaan välttää.”

- 11 Samana päivänä Moody's muutti FT:n velkanäkymiä negatiivisesta vakaiaksi ja totesi antamassaan lehdistötiedotteessa seuraavaa:

”Moody'sin luottamusta vahvisti [Ranskan] hallituksen ilmoitus, jossa vielä kerran vahvistettiin sen voimakas tuki [FT:lle]. Vaikka Moody's on edelleen huolissaan [FT:hen] liittyvän taloudellisen riskin suuruudesta ja erityisesti yrityksen heikosta maksuvalmiudesta, se on nyt luottavaisempi, koska Ranskan hallitus [tukee FT:tä], jos [se] joutuu vaikeuksiin velkojensa takaisinmaksussa.”

- 12 FT:n uusi pääjohtaja nimitettiin 2.10.2002. Nimityksestä annettu lehdistötiedote oli laadittu seuraavasti:

”Ministerineuvosto on [FT:n] hallintoneuvoston ehdotuksesta päättänyt nimittää [FT:n uuden pääjohtajan.] – –. Uusi pääjohtaja tekee välittömästi arvion [FT:n] tilasta, ja sen tulokset ilmoitetaan hallintoneuvostolle tulevien viikkojen aikana. Arvion perusteella esitetään tervehdyttämisuunnitelma taloudellisen tilanteen parantamiseksi ja strategian luomiseksi. Näin [FT:n] velkaa voidaan vähentää siten, että sen vahvuudet säilyvät. [FT:n uusi pääjohtaja] saa tässä tukea valtio-omistajalta, joka on päättänyt täyttää kaikki velvoitteensa. [Ranskan] valtio osallistuu tervehdyttämistoimenpiteiden

täytäntöönpanoon ja [FT:n] pääoman korotukseen niiden ehtojen mukaisesti, joista päätetään yhdessä [FT:n] pääjohtajan ja hallintoneuvoston kanssa. Kuten jo on mainittu, [Ranskan] valtio ryhtyy tänä aikana tarvittaessa toimenpiteisiin, joiden avulla [FT:n] rahoitusvaikeudet voidaan välttää.”

- 13 Ranskan viranomaiset toimittivat 19.11.2002 Euroopan yhteisöjen komissiolle ”muistion”, jossa yhtäältä kuvailtiin FT:n taloudellista tilannetta ja korostettiin, että ”yrityksen operatiivinen toiminta [oli] moitteetonta”, ja toisaalta ilmoitettiin viranomaisten aikomuksesta osallistua FT:n pääomarakenteen vahvistamiseen markkinaolosuhteiden mukaan sekä selitettiin FT:n tervehdyttämissuunnitelmaan osallistumista koskevat ehdot. Ranskan viranomaiset täsmensivät tässä muistiossa seuraavaa:

”[Ranskan] valtio haluaa antaa [FT:lle] riittävästi liikkumavaraa siirtyä markkinoille parhain mahdollisin edellytyksin ja mahdollisimman edulliseen aikaan, joten se on valmis ennakoimaan osuuttaan yrityksen pääoman korotuksessa ja asettamaan sen käyttöön osakaslainan, joka muutetaan pääomaksi uuden arvopaperiemission hetkellä. Osakaslainan suuruus vastaa [Ranskan] valtion koko osuutta tulevasta pääoman korottamisesta tai osaa siitä, ja se voi olla jopa 9 [miljardia euroa]. Osakaslaina on väliaikainen, ja se on muutettava arvopaperiksi. Osakaslaina nostetaan [FT:n] tarpeiden mukaan. Se maksetaan takaisin tämänhetkisinä markkinaehdoilla, ja korot lisätään pääomaan.

[Ranskan] valtio aikoo toteuttaa osallistumisensa [FT:n] tervehdyttämissuunnitelmaan teollista ja kaupallista toimintaa harjoittavan [Ranskan] valtion julkisen laitoksen ERAP:n välityksellä. ERAP myöntää [FT:lle] osakaslainan, ja siitä tulee [FT:n] suuosakas, kun osakaslaina muutetaan pääomaksi. ERAP:n omistusosuus [FT:ssä] kirjataan tämän julkisen laitoksen varoihin, kun taas joukkovelkakirjalainat kirjataan vastaavasti sen velkoihin. ERAP:n valinta osakaslainan toteuttajaksi heijastaa [Ranskan] valtion halua selvästi yksilöidä myönnetty taloudellinen panos eristämällä se tiettyyn rakenteeseen.”

- 14 FT:n uusi johto esitti 4.12.2002 pidetyssä FT:n hallintoneuvoston kokouksessa toimintasuunnitelman nimeltä ”Ambition France Télécom 2005” (jäljempänä Ambition 2005 -suunnitelma), jolla oli tarkoitus saada yrityksen talous tasapainoon korottamalla yrityksen omaa pääomaa 15 miljardilla eurolla.
- 15 Ambition 2005 -suunnitelman lisäksi 4.12.2002 julkaistiin talousministerin lehdistötiedote (jäljempänä 4.12.2002 annettu ilmoitus), jossa todettiin seuraavaa:

”[Talous]ministeri – – vahvistaa [Ranskan] valtion tuen [FT:n] hallintoneuvoston 4.12.[2002] hyväksymälle toimintasuunnitelmalle. 1) [FT-konserni] muodostaa kiinteän teollisuuskompleksin, jonka saavutukset ovat merkille pantavia. [FT:n] on kuitenkin löydettävä keinot epävakaan rahoitusrakenteensa vakauttamiseksi sekä oman pääoman tarpeen ja keskipitkän aikavälin jälleenrahoitustarpeen täyttämiseksi. Tämä tilanne johtuu aiemmista epäonnistuneista sijoituksista, jotka hoidettiin ja toteutettiin huonosti suurimman ’rahoituskuplan’ aikaan, sekä yleisemmin katsottuna heikentyneistä markkinoista. [FT:llä] ei ollut mahdollisuutta rahoittaa kehitystään muulla kuin velalla, mikä vaikeutti tilannetta. 2) [Ranskan] valtio, joka on FT:n enemmistöosakas, pyysi uusia johtajia tasapainottamaan [FT:n] taloutta siten, että konsernin eheys säilyy – –. 3) Kun otetaan huomioon johtajien laatima toimintasuunnitelma ja sijoituksista odotettu tuotto, [Ranskan] valtio osallistuu FT:n pääoman korottamiseen 15 miljardilla eurolla suhteessa omistusosuuteensa, mikä merkitsee 9 miljardin euron sijoitusta. Valtio-omistaja [Ranska] katsoo näin toimivansa asiantuntevan sijoittajan tavoin. [FT:n] vastuulla on määrittää, miten ja millä aikataululla pääoman korotus toteutetaan. [Ranskan] hallitus toivoo, että tässä toimenpiteessä otetaan erityisesti huomioon yksityisten sijoittajien sekä [FT:n] osakkeita omistavien työntekijöiden tilanne. Antaakseen [FT:lle] mahdollisuuden markkinatoimenpiteen käynnistämiseen mahdollisimman edulliseen aikaan [Ranskan] valtio on valmis ennakoimaan osuuttaan [FT:n] pääoman korotuksessa ja asettamaan sen käyttöön väliaikaisen markkinaehtoisin osakaslainan. 4) – – ERAP:n hallintaan siirretään [Ranskan] valtion koko omistusosuus [FT:stä]. ERAP ottaa rahoitusmarkkinoilta velkaa rahoittaakseen [Ranskan] valtion osuuden [FT:n] pääoman korotuksessa.”

- 16 FT laski liikkeeseen kaksi joukkovelkakirjalainaa, toisen 11.12.2002 ja toisen 12.12.2002. Lainojen kokonaismäärä oli 2,9 miljardia euroa.
- 17 ERAP toimitti 20.12.2002 FT:lle parafoidun ja allekirjoitetun osakaslainasopimusluonnoksen (jäljempänä osakaslainatarjous). FT ei allekirjoittanut sopimusluonnosta, eikä osakaslainatarjousta koskaan toteutettu.
- 18 FT laski 15.1.2003 liikkeeseen joukkovelkakirjalainoja, joiden kokonaismäärä oli 5,5 miljardia euroa. Näihin joukkovelkakirjalainoihin ei liittynyt valtion vakuutta tai takausta.
- 19 FT uusi 10.2.2003 erääntyvän osan 15 miljardin euron syndikoidusta luotosta.
- 20 Ambition 2005 -suunnitelman mukainen oman pääoman korotustoimenpide käynnistettiin 4.3.2003. FT korotti pääomaansa 24.3.2003 yhteensä 15 miljardilla eurolla. Ranskan valtio osallistui pääoman korotukseen suhteessa omistussuhteensa FT:n osakekannasta eli 9 miljardilla eurolla. Rahoituskonsortio, joka muodostui 21 pankista, antoi takauksen 6 miljardin euron summalle. Toimenpide päätettiin 11.4.2003.
- 21 FT:n vuoden 2002 tilikauden tulos oli noin 21 miljardia euroa tappiollinen ja nettovelka noin 68 miljardia euroa. FT julkisti 5.3.2003 tilikauden 2002 tilinpäätöksensä, josta kävi ilmi, että liikevaihto oli kasvanut 8,4 prosenttia, liiketoiminnan tulos ennen poistoja 21,1 prosenttia ja operatiivinen tulos 30,9 prosenttia. Ranskan valtion omistussuus FT:stä 14.4.2003 oli 58,9 prosenttia, josta 28,6 prosenttia ERAP:n välityksellä.

Hallinnollinen menettely ja riidanalainen päätös

- 22 Ranskan tasavalta ilmoitti komissiolle 4.12.2002 Ambition 2005 -suunnitelmaan sisältyvistä taloudellisista toimenpiteistä, joihin kuului myös osakaslainatarjous, EY 88 artiklan 3 kohdan ja [EY 88] artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22.3.1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 (EYVL 1999, L 83, s. 1) 2 artiklan mukaisesti.
- 23 Bouygues SA ja Bouygues Télécom SA (jäljempänä yhdessä Bouygues-yhtiöt) eli kaksi Ranskan oikeuden mukaisesti perustettua yhtiötä, joista jälkimmäinen toimii Ranskan matkapuhelinmarkkinoilla, tekivät 22.1.2003 komissioon kantelun tietyistä Ranskan valtion FT:lle sen jälleenrahoituksen yhteydessä myöntämiksi väitetyistä tuista. Kantelun kohteena olivat erityisesti yhtäältä Ranskan valtion ilmoittama 9 miljardin euron suuruinen sijoitus ja toisaalta 12.7.2002, 13.9.2002 ja 2.10.2002 annetut ilmoitukset (jäljempänä heinäkuusta 2002 alkaen annetut ilmoitukset).
- 24 Komissio ilmoitti Ranskan tasavallalle 31.1.2003 päivätyllä kirjeellä päätöksestään aloittaa EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätty muodollinen tutkintamenettely muun muassa Ranskan valtion FT:n hyväksi toteuttamista rahoitustoimenpiteistä (jäljempänä menettelyn aloittamispäätös) (EUVL 2003, C 57, s. 5). Komissio kehotti päätöksessään niitä, joita asia koskee, esittämään huomautuksensa kyseisistä toimenpiteistä.
- 25 Komissio antoi riidanalaisen päätöksen tiedoksi Ranskan viranomaisille 3.8.2004.
- 26 Mainitun päätöksen 185 perustelukappaleessa, joka on päätöksen otsikon 6 eli ”Päätöksen tavoite” alla komissio totesi muun muassa, ettei ilmoitettuja toimenpiteitä voitu analysoida ”ottamatta huomioon Ranskan hallituksen vuoden 2002 heinä- ja joulukuun välisenä aikana antamia ilmoituksia”. Ilmoituksillaan Ranskan viranomaiset nimittäin ilmaisivat halunsa ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin FT:n rahoitusongelmien ratkaisemiseksi. Osakaslainatarjous on näin ollen viranomaisten aiemmin ilmaisemien aikomusten toteuttamista.

27 Komissio totesi riidanalaisen päätöksen 186 perustelukappaleessa seuraavaa:

”Kyseisestä asiasta komissio toteaa, että joulukuussa 2002 toteutettuja toimenpiteitä, joita ilmoitus koski, edelsivät heinäkuun [2002] jälkeen annetut useat Ranskan ilmoitukset ja viranomaisten toimenpiteet. Näiden ilmoitusten ja toimenpiteiden ansiosta on helpompi ymmärtää joulukuussa [2002] toteutettujen toimenpiteiden syitä ja laajuutta. Aiemmillä ilmoituksilla ja toimenpiteillä oli varmasti vaikutusta siihen, miten markkinat ja taloudelliset toimijat suhtautuivat FT:n tilanteeseen joulukuussa [2002]. Koska valtion toiminta vaikuttaa taloudellisten toimijoiden toimintaan, sitä ei voida käyttää objektiivisena parametrinä valtion toiminnan arvioinnissa. Aiemmat tapahtumat on sen vuoksi otettava huomioon, kun analysoidaan, sisältävätkö joulukuussa [2002] toteutetut toimet valtiontukea.”

28 Riidanalaisen päätöksen 187 perustelukappaleessa komissio totesi, että Ranskan viranomaisten perättäisiä ilmoituksia ja toimenpiteitä vuoden 2002 heinäkuun jälkeen voitiin analysoida ”kokonaisuutena, joka konkretisoitui joulukuun [2002] toimenpiteisiin”.

29 Komissio totesi sen jälkeen riidanalaisen päätöksen 188–191 perustelukappaleessa seuraavaa:

”(188) Tarkasteltavana olevaa asiaa koskevasta analyysistä ilmenee, että yrityksen saama hyöty – suurin hyöty saatiin heinäkuussa [2002] – ja valtion varojen mahdollinen sitominen, joka näyttää toteutuneen selvimminkin joulukuussa [2002], ajoittuvat eri ajankohtiin. [Talous]ministerin ilmoitukset voitaisiin luokitella tueksi siinä tapauksessa, että niillä olisi ollut selvä vaikutus markkinoihin ja että [FT] olisi saanut niistä hyötyä. Ei ole kuitenkaan helppoa määrittää täysin varmasti, [oliko 12.7.2002 annettu ilmoitus sellainen, joka] ainakin mahdollist[i] valtion varojen sitomisen. – –

(189) Komissiolla ei kuitenkaan ole riittävästi tietoja todistaakseen kyseisen väitteen perusteella, että ilmoituksiin sisältyisi valtiontukea. Komissio arvioi kuitenkin voivansa osoittaa perinteisemmin keinoin, että joulukuussa [2002] toteutetut toimenpiteet, joita ilmoitus koski, sisältävät valtiontukea.

(190) On toisaalta selvää, että joulukuun [2002] toimenpiteeseen sisältyi valtion varojen sitomista. Toisaalta on myös selvää, että [FT] sai joulukuussa [2002] etua, kun otetaan huomioon aiempien ilmoitusten ja toimenpiteiden vaikutus markkinoihin.

(191) Tässä suhteessa yksityistä markkinataloussijoittajaa koskevalla periaatteella ei voida perustella joulukuun [2002] toimenpidettä, kuten Ranskan viranomaiset väittävät, sillä taloudellisten toimijoiden toimintaan joulukuussa vaikutti selvästi hallituksen toiminta ja ennakoilmoitukset heinäkuun [2002] jälkeen. Vaikka on aihetta epäillä, [oliko 12.7.2002 annettu ilmoitus] itsessään niin [konkreettinen], että [sen] voitaisiin katsoa sisältävän valtiontukea, ei liene epäilystä siitä, [etteikö tuo ilmoitus] riittäisi varsin hyvin vääristämään markkinoiden käsitystä ja vaikuttamaan taloudellisten toimijoiden toimintaan jatkossa. Jos asia on näin, taloudellisten toimijoiden toimintaa ei voida käyttää puolueettomana vertailukohtana [Ranskan] valtion toimintaa arvioitaessa. Olettamusta, joka perustuu yksityistä markkinataloussijoittajaa koskevaan periaatteeseen, ei voida siis soveltaa joulukuun [2002] markkinatilanteeseen, vaan sen pitäisi loogisesti perustua markkinoilla vallitsevaan tilanteeseen, jota ei ole vääristetty ennakoilmoituksilla.”

30 Todettuaan, että FT:n saama etu vääristi tai uhkasi vääristää kilpailua ja oli omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan (riidanalaisen päätöksen 198–201 perustelukappale), komissio tarkasteli riidanalaisen päätöksen otsikon 8 ”Järkevästi toimivaa yksityistä markkinataloussijoittajaa koskeva periaate” alla sitä, oliko kyseessä olevaa periaatetta noudatettu, kun otetaan huomioon kaikki Ranskan viranomaisten osakaslainatarjousta edeltävinä kuukausina antamat ilmoitukset (riidanalaisen

- päätöksen 203–230 perustelukappale). Sen mukaan näiden ilmoitusten sisältö ja vaikutus markkinoihin paljastavat, että Ranskan valtio oli jo heinäkuussa 2002 päättänyt tukea FT:tä (riidanalaisen päätöksen 203 perustelukappale).
- 31 Komissio tukeutui muun muassa 28.4.2004 päivättyyn raporttiin, jossa todettiin FT:n osakkeiden ja joukkovelkakirjojen arvon nousseen epänormaalisti ja kiistämättömästi 12.7.2002 annetun ilmoituksen seurauksena, S & P:n samana päivänä antamaan lehdistötiedotteeseen ja 22.7.2002 päivättyyn Deutsche Bankin raporttiin ja päätteli niiden perusteella, että ”markkinat pitivät [Ranskan viranomaisten] ilmoituksia [Ranskan valtion] uskottavana sitoumuksena tukea FT:tä” (riidanalaisen päätöksen 220 ja 221 perustelukappale).
- 32 Komissio lisäsi riidanalaisen päätöksen 222 perustelukappaleessa, että näillä ilmoituksilla oli ollut erittäin suuri vaikutus markkinoihin. Sen mukaan ne vaikuttivat nimittäin osaltaan rahoitusmarkkinoiden luottamuksen palauttamiseen ja niillä oli ratkaiseva osuus FT:n luokituksen säilyttämisessä investointitasolla. Tämän luokituksen lasku olisi aiheuttanut sen, että osakaslaina olisi ollut epävarmempi ja sen kustannukset varmasti paljon korkeammat.
- 33 Komissio totesi, että ”vaikka joulukuussa [2002] ilmoitetuista toimenpiteistä – – voisi erikseen käsiteltyinä saada mielikuvan täysin järkevistä toiminnasta, ei voida kuitenkaan jättää huomiotta sitä tosiseikkaa, että taloudellisten toimijoiden toimintaan vaikuttivat joulukuussa selvästi [Ranskan] valtion toiminta ja sen aiemmin antamat ilmoitukset sekä erityisesti [Ranskan] valtion heinäkuun 2002 jälkeen ilmaisema aikomus lievittää [FT:n] rahoitusongelmia” (riidanalaisen päätöksen 225 perustelukappale). Näin ollen Ranskan viranomaisten päätös ennakoita FT:n pääomarakenteen vahvistamista myöntämällä sen käyttöön luottolimiitti konkretisoi niiden ilmoitukset (riidanalaisen päätöksen 226 perustelukappale).
- 34 Komission mukaan ratkaisevaa ei ole se, että huhtikuussa 2003 toteutettu FT:n pääomarakenteen vahvistaminen onnistui ja että osakaslainatarjousta ei koskaan toteutettu. Asiantunteva yksityinen sijoittaja -arviointiperustetta sovellettaessa on nimittäin aiheellista tukeutua seikkoihin, jotka ovat sijoittajan tiedossa sijoituspäätöksen tekohetkellä. Koska Ranskan viranomaisten ilmoituksilla oli lisäksi vaikutusta markkinoihin ja taloudellisten toimijoiden toimintaan, komissio ei ”voi perustaa arviotaan valtion toiminnasta muiden taloudellisten toimijoiden toimintaan ja soveltaa näin samanaikaisuuden periaatetta”. Komission mukaan ”[Ranskan] valtion heinäkuussa antamat ja myöhemmin toistetut ilmoitukset, joiden mukaan se ryhtyisi tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta [FT] voisi ratkaista rahoitusongelmansa, vääristävät samanaikaisuuden arviointia, koska yksityisten sijoittajien ei voida katsoa tehneen päätöstä ainoastaan [FT:n] tilanteen perusteella riippumatta siitä, saako yritys ilmoitusten perusteella valtioneuvoston tukea”. Asiantunteva yksityinen sijoittaja -arviointiperusteen soveltamista ei voitu perustaa joulukuun 2002 markkinatilanteeseen, vaan loogisesti ajatellen sen soveltamisen oli perustuttava vääristymättömään ”markkinatilanteeseen, joka vallitsi ennen valtion ilmoituksia ja toimenpiteitä” (riidanalaisen päätöksen 227 perustelukappale).
- 35 Kuitenkin ”näyttäisi siltä”, että kun kyseessä olevia sijoituspäätöksiä tarkastellaan ennen heinäkuuta 2002 vallinneen tilanteen asiayhteyden pohjalta, niissä ei noudateta edellä mainittua periaatetta (riidanalaisen päätöksen 228 perustelukappale). FT oli tuolloin vaikeassa taloudellisessa tilanteessa ja menettänyt markkinoiden luottamuksen, eivätkä Ranskan viranomaiset olleet vielä toteuttaneet mitään toimenpiteitä FT:n johtamisen ja tuloksen parantamiseksi eivätkä tilanneet perusteellista tarkastusta, vaihtaneet yrityksen johtoryhmää tai edes valmistelleet yrityksen tervehdyttämissuunnitelmaa. Tässä tilanteessa on ”epätodennäköistä, että yksityinen sijoittaja olisi heinäkuun 2002 jälkeen antanut vastaavanlaisia ilmoituksia kuin Ranskan viranomaiset, koska ilmoitukset olisivat taloudellisesta näkökulmasta katsoen vaarantaneet sijoittajan uskottavuuden ja maineen ja oikeudellisesta näkökulmasta katsoen merkinneet sijoittajan sitoutumista kyseisestä ajankohdasta lähtien tukemaan [FT:tä] taloudellisesti kaikissa olosuhteissa”. Näin menetellessään tällainen sijoittaja olisi ottanut yksin erittäin suuren taloudellisen riskin FT:n suhteen ilman minkäänlaista korvausta. Edes pääosakas, jolla oli samat tiedot yrityksen taloudellisesta tilanteesta kuin Ranskan viranomaisilla tuohon aikaan, ei olisi

ilmoittanut tukeaan FT:lle heinäkuussa 2002 tarkastamatta ensin perusteellisesti sen taloudellista tilannetta ja toteuttamatta tarvittavia tervehdyttämistoimenpiteitä tilanteen parantamiseksi voidakseen arvioida tällaiseen tukitoimenpiteeseen liittyvän riskin laajuutta ja toimenpiteen tuottonäkymiä. Tällainen pääosakas olisi joka tapauksessa tarvinnut rahoitusmarkkinoiden panosta FT:n tilanteen parantamiseksi. Kuitenkaan kyseiset markkinat "eivät tuohon aikaan olleet valmiita sijoittamaan FT:hen eivätkä myöntämään sille luottoa" (riidanalaisen päätöksen 229 perustelukappale).

- 36 Näin ollen komission mukaan "on epätodennäköistä, että järkevästi toimiva yksityinen sijoittaja olisi Ranskan valtion tilanteessa ilmoittanut tukevansa FT:tä heinäkuussa 2002, kun otetaan huomioon FT:n taloudellinen tilanne ja se, että sillä ei ollut selkeää ja kokonaisvaltaista tietoa tilanteesta". Sen mukaan on vielä epätodennäköisempää, että asiantunteva yksityinen sijoittaja "olisi myöntänyt osakaslainan ja ottanut näin yksin erittäin suuren taloudellisen riskin" (riidanalaisen päätöksen 229 perustelukappale).
- 37 Edellä esitettyjen seikkojen perusteella komissio totesi, että "järkevästi toimivan yksityisen markkinataloussijoittajan [arviointiperustetta] ei [ollut] noudatettu" ja että "sen vuoksi FT:lle [osakaslainatarjouksen] muodossa myönnetty tuki [oli] valtiontukea, kun sitä tarkastellaan Ranskan viranomaisten ilmoitusten ja aiempien toimenpiteiden valossa, vaikka saadun edun määrää [olikin] vaikea arvioida" (riidanalaisen päätöksen 230 perustelukappale).
- 38 Riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa säädetään, että "[Ranskan tasavallan FT:lle] joulukuussa 2002 9 miljardin euron luottolimiittinä myöntämä osakaslaina on yhteismarkkinoille soveltumatonta valtiontukea, kun sitä tarkastellaan heinäkuusta 2002 alkaen annettujen ilmoitusten perusteella".

Aiemmat tuomioistuinmenettelyt

- 39 Ranskan tasavalta, FT ja Bouygues-yhtiöt nostivat kukin unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 13.10.2004 (asia T-425/04), 5.11.2004 (asia T-444/04) ja 9.11.2004 (asia T-450/04) toimittamallaan kannekirjelmillä kanteet, joissa vaadittiin riidanalaisen päätöksen kumoamista kokonaan. Association française des opérateurs de réseaux et services de télécommunications (AFORS Télécom) nosti unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 12.11.2004 toimittamallaan kannekirjelmällä (asia T-456/04) kanteen, jossa se vaati kyseisen päätöksen 2 artiklan kumoamista.
- 40 Unionin yleinen tuomioistuin yhtäältä kumosi 21.5.2010 antamallaan tuomiolla Ranska v. komissio (T-425/04, T-444/04, T-450/04 ja T-456/04, EU:T:2010:216) riidanalaisen päätöksen 1 artiklan ja toisaalta katsoi, että tämän päätöksen 2 artiklan kumoamisvaatimuksista ei ollut enää tarpeen lausua.
- 41 Unionin yleinen tuomioistuin katsoi etenkin kyseisen tuomion 298 kohdassa, ettei komissio ollut osoittanut, että 4.12.2002 annettu ilmoitus sisälsi valtion varojen siirron.
- 42 Unionin yleinen tuomioistuin katsoi lisäksi mainitun tuomion 299 kohdassa osakaslainatarjouksesta, että siltä osin kuin komissio ei ollut osoittanut riittävällä tavalla siitä koituvaa etua, unionin yleinen tuomioistuin ei sitä suuremmalla syyllä pystynyt toteamaan, että tähän etuun liittyisi varojen siirto.
- 43 Bouygues-yhtiöt (asia C-399/10 P) ja komissio (asia C-401/10 P) valittivat unionin tuomioistuimen kirjaamoon 4.8.2010 ja 3.8.2010 toimittamallaan valituskirjelmillä 21.5.2010 annetusta tuomiosta Ranska v. komissio (T-425/04, T-444/04, T-450/04 ja T-456/04, EU:T:2010:216).
- 44 Unionin tuomioistuin kumosi 19.3.2013 antamallaan tuomiolla Bouygues ja Bouygues Télécom v. komissio ym. ja komissio v. Ranska ym. (C-399/10 P ja C-401/10 P, EU:C:2013:175; jäljempänä Bouygues-tuomio) 21.5.2010 annetun tuomion Ranska v. komissio (T-425/04, T-444/04, T-450/04 ja T-456/04, EU:T:2010:216), palautti asiat T-425/04, T-444/04 ja T-450/04 unionin yleisen

tuomioistuimen käsiteltäväksi, jotta tämä lausuisi niistä valitusperusteista ja niistä sille esitetyistä vaatimuksista, joista unionin tuomioistuin ei ollut lausunut, ja päätti, että oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.

- 45 Tässä yhteydessä unionin tuomioistuin totesi aluksi Bouygues-tuomion 76 kohdassa, ettei komissio ollut ottanut riidanalaisessa päätöksessä kantaa Bouygues-yhtiöiden 22.1.2003 tekemässä kantelussa esittämään väitteeseen, jonka mukaan heinäkuusta 2002 alkaen annetut ilmoitukset olivat itsessään valtiontukea. Se totesi kyseisen tuomion 73–75 kohdassa muun muassa, että nämä ilmoitukset oli otettu huomioon vain siltä osin kuin ne olivat objektiivisesti ottaen merkityksellisiä osakaslainatarjouksen arvioimiseksi ja että komissio oli siis tutkinut ilmoitukset vain siltä osin kuin ne muodostivat todetun tuen asiayhteyden.
- 46 Unionin tuomioistuin totesi näin ollen Bouygues-tuomion 77 kohdassa, että unionin yleinen tuomioistuin oli tehnyt oikeudellisen virheen katsoessaan 21.5.2010 annetun tuomion Ranska v. komissio (T-425/04, T-444/04, T-450/04 ja T-456/04, EU:T:2010:216) 128 ja 131 kohdassa, että komissio kieltäytyi riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa luokittelemasta heinäkuusta 2002 alkaen annettuja ilmoituksia valtiontueksi. Sitä, ettei komissio ollut ottanut kantaa näiden ilmoitusten luokitteluun sellaisenaan valtiontueksi Bouygues-yhtiöiden kantelun johdosta, ei nimittäin voida sellaisenaan rinnastaa kantelijoiden väitteet hylkäävään päätökseen.
- 47 Unionin tuomioistuin totesi seuraavaksi Bouygues-tuomion 103 ja 104 kohdassa, että koska valtion toimenpiteet ovat muodoltaan erilaisia ja niitä on analysoitava niiden vaikutusten perusteella, ei voida sulkea pois sitä, että useampia valtion peräkkäisiä toimenpiteitä on pidettävä SEUT 107 artiklan 1 kohdan soveltamiseksi yhtenä ainoana toimenpiteenä. Näin voi olla erityisesti silloin, kun peräkkäisillä toimenpiteillä on muun muassa niiden aikajärjestyksen, niiden tavoitteen ja yrityksellä näiden toimenpiteiden toteuttamishetkellä olevan tilanteen suhteen niin läheiset yhteydet keskenään, että on mahdotonta erotella niitä toisistaan.
- 48 Unionin tuomioistuin totesi tästä Bouygues-tuomion 105 kohdassa, että kun unionin yleinen tuomioistuin oli katsonut, että oli välttämätöntä yksilöidä valtion talousarvion pienentyminen tai tähän talousarvioon riittävän konkreettisesti kohdistuva taloudellinen riski, joka on läheisessä yhteydessä siihen erityiseen etuun, joka johtuu joko 4.12.2002 annetusta ilmoituksesta tai osakaslainatarjouksesta, ja vastaa sitä tai on siitä vastikkeena, se oli tehnyt oikeudellisen virheen soveltaessaan arviointiperustetta, joka on omiaan sulkemaan heti aluksi pois sen mahdollisuuden, että näitä valtion toimenpiteitä voitaisiin pitää yhtenä ainoana toimenpiteenä niiden välisten yhteyksien ja niiden vaikutusten perusteella.
- 49 Unionin tuomioistuin katsoi lopuksi, että sillä oli käytettävissään tarpeelliset tiedot, jotta se voi ratkaista lopullisesti yhtäältä riidanalaisen päätöksen 1 artiklan kumoamisvaatimuksen siltä osin kuin komissio oli kieltäytynyt luokittelemasta heinäkuusta 2002 alkaen annettuja ilmoituksia valtiontueksi asiassa T-450/04 ja toisaalta Ranskan tasavallan ja FT:n asioissa T-425/04 ja T-444/04 nostamiensa kanteiden tueksi esittämien toisen kanneperusteen toisen osan ja kolmannen kanneperusteen siltä osin kuin kyseinen osa ja kyseinen kanneperuste koskivat riidanalaisessa päätöksessä tehtyä toteamusta Ranskan valtion FT:lle myöntämästä edusta.
- 50 Unionin tuomioistuin katsoi Bouygues-tuomion 118 kohdassa ensimmäisestä kohdasta, että asiassa T-450/04 esitetyt kanneperusteet, jotka koskivat riidanalaisen päätöksen 1 artiklan kumoamista siltä osin kuin komissio oli kieltäytynyt luokittelemasta heinäkuusta 2002 alkaen annettuja ilmoituksia valtiontueksi, olivat tehottomat.
- 51 Unionin tuomioistuin totesi toisen kohdan osalta Bouygues-tuomion 129–131 kohdassa riidanalaisen päätöksen 194 ja 196 perustelukappaleen tietyistä osista, että komissio oli katsonut, että 4.12.2002 annettu ilmoitus ja osakaslainatarjous olivat yhdessä tarkasteltuina antaneet edun, joka merkitsee

valtion varojen sitomista SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla, ja että kyseinen toimielin oli perustellusti tutkinut yhdessä näitä kahta toimenpidettä, koska oli ilmeistä, ettei edellistä voinut erottaa jälkimmäisestä.

- 52 Bouygues-tuomion 140 ja 141 kohdassa unionin tuomioistuin totesi sen sijaan, että oikeusriita ei ollut ratkaisukelpoinen muun muassa Ranskan tasavallan ja FT:n esittämien toisen ja kolmannen kanneperusteen osalta siltä osin kuin nämä perusteet kohdistuivat siihen, miten komissio oli soveltanut asiantunteva yksityinen sijoittaja -arviointiperustetta.

Oikeudenkäyntimenettely unionin yleisessä tuomioistuimessa ja valituksenalainen tuomio

- 53 Bouygues-tuomion julistamisen seurauksena asiat T-425/04 RENV, T-444/04 RENV ja T-450/04 RENV siirrettiin unionin yleisen tuomioistuimen laajennetun kuudennen jaoston käsiteltäväksi.
- 54 France Télécom ilmoitti 22.7.2013 päivätyllä kirjeellä unionin yleiselle tuomioistuimelle muuttaneensa toiminimensä 1.7.2013 Orangeksi.
- 55 Unionin yleisen tuomioistuimen laajennetun kuudennen jaoston puheenjohtajan 27.6.2014 antamalla määräyksillä yhtäältä Bouygues-yhtiöt poistettiin asian T-444/04 RENV rekisteristä komission vaatimuksia tukevana väliintulijoina ja toisaalta asia T-450/04 RENV poistettiin unionin yleisen tuomioistuimen rekisteristä näiden yhtiöiden peruutettua väliintulonsa ja luovuttua kanteistaan.
- 56 Unionin yleisen tuomioistuimen laajennetun kuudennen jaoston puheenjohtajan 15.7.2014 antamalla määräyksellä asiat T-425/04 ja T-444/04 RENV yhdistettiin suullista käsittelyä ja tuomion antamista varten.
- 57 Ranskan tasavalta vaati Saksan liittotasavallan tukemana asiassa T-425/04 RENV ja Orange asiassa T-444/04 RENV, että unionin yleinen tuomioistuin kumoaa riidanalaisen päätöksen ja velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.
- 58 Komissio vaati kyseisissä asioissa kanteiden hylkäämistä perusteettomina ja Ranskan tasavallan ja Orangen velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Komissio vaati 24.9.2014 pidetyssä istunnossa unionin yleistä tuomioistuinta myös jättämään asiassa T-444/04 RENV nostetun kanteen tutkimatta.
- 59 Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi valituksenalaisella tuomiolla aluksi komission asiassa T-444/04 RENV esittämän oikeudenkäyntiväitteen sillä perusteella, että Orangella oli jo syntynyt ja edelleen olemassa oleva intressi saada riidanalaisen päätöksen 1 artikla kumottua.
- 60 Tämän jälkeen se tutki riidanalaisen päätöksen 1 artiklan kumoamista koskevan vaatimuksen. Tämän tarkastelun yhteydessä unionin yleinen tuomioistuin yhtäältä hylkäsi ensimmäiset kanneperusteet, joista ensimmäinen perustui olennaisten menettelymääräysten rikkomiseen ja toinen puolustautumisoikeuksien loukkaamiseen. Toisaalta se tarkasteli yhdessä toisen ja kolmannen kanneperusteen, jotka perustuivat asiantunteva yksityinen sijoittaja -arviointiperusteen soveltamisessa tehtyihin oikeudellisiin virheisiin ja ilmeisiin arviointivirheisiin, ja hyväksyi ne. Unionin yleinen tuomioistuin kumosi täten mainitun 1 artiklan.
- 61 Unionin yleinen tuomioistuin katsoi, ettei tässä tilanteessa ollut enää tarpeen lausua Ranskan tasavallan ja Orangen vaatimuksista riidanalaisen päätöksen 2 artiklan kumoamiseksi.
- 62 Unionin yleinen tuomioistuin velvoitti näiden arviointien valossa lopuksi komission vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluisistaan sekä korvaamaan kahdeksan kymmenesosaa Ranskan tasavallan ja Orangen oikeudenkäyntikuluja.

Asianosaisten ja muiden osapuolten vaatimukset

- 63 Komissio vaatii ensisijaisesti, että unionin tuomioistuin
- kumoaa valituksenalaisen tuomion siltä osin kuin sillä kumottiin riidanalaisen päätöksen 1 artikla ja veloitettiin komissio vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan sekä korvaamaan kahdeksan kymmenesosaa Ranskan tasavallan ja Orangen oikeudenkäyntikuluja asioissa T-425/04 ja T-444/04
 - hylkää Ranskan tasavallan ja Orangen kanteet asioissa T-425/04 ja T-444/04
 - velvoittaa Ranskan tasavallan ja Orangen vastaamaan oikeudenkäyntikuluista.
- 64 Kyseinen toimielin vaatii toissijaisesti unionin tuomioistuinta palauttamaan asiat T-425/04 ja T-444/04 unionin yleiseen tuomioistuimeen ja toteamaan, että oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.
- 65 Orange vaatii valituksen hylkäämistä ja komission velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut, mitä myös Ranskan tasavalta vaatii ensisijaisesti.
- 66 Mikäli unionin tuomioistuin kumoaa valituksenalaisen tuomion, Ranskan tasavalta vaatii toissijaisesti asian T-425/04 RENV palauttamista unionin yleiseen tuomioistuimeen, jotta tämä lausuisi toisen kanneperusteen ensimmäisestä osasta sekä kolmannesta ja neljännestä kanneperusteesta.
- 67 Kyseinen valtio vaatii vielä toissijaisemmin unionin tuomioistuinta hyväksymään mainitun kanneperusteen osan sekä mainitut kanneperusteet ja velvoittamaan komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Valituksen tarkastelu

- 68 Komissio esittää valituksensa tueksi neljä valitusperustetta, joista ensimmäinen perustuu perusteluvollisuuden laiminlyöntiin, toinen SEUT 107 artiklan 1 kohdan seitsemään erilliseen rikkomiseen, kolmas tuomioistuinvalvonnan rajojen ylittämiseen ja neljäs riidanalaisen päätöksen virheelliseen tulkintaan tai jopa sen ottamiseen huomioon vääristyneellä tavalla.
- 69 Orange kiistää ensimmäisen ja toisen valitusperusteen tutkittavaksi ottamisen.

Ensimmäisen ja toisen valitusperusteen tutkittavaksi ottaminen

Orangen lausumat

- 70 Orange toteaa, että yhtäältä riidanalaisen päätöksen 1 artiklan sanamuodon mukaan ainoat Ranskan valtion toimenpiteet, joita voidaan pitää valtiontueksi luokiteltuna yhtenä ainoana toimenpiteenä, ovat 4.12.2002 annettu ilmoitus ja osakaslainatarjous ja että toisaalta heinäkuusta 2002 alkaen annetut ilmoitukset otetaan niissä huomioon ainoastaan osana asiayhteyttä. Myös komissio väitti näin eri oikeudenkäyntimenettelyissä unionin yleisessä tuomioistuimessa ja unionin tuomioistuimessa.
- 71 Kuten valituksenalaisen tuomion 259 kohdasta lisäksi ilmenee, on etenkin niin, ettei komissio koskaan vahvistanut, vaikka unionin yleinen tuomioistuin kysyi siltä nimenomaisesti ja erityisesti tästä, että heinäkuusta 2002 alkaen annetut ilmoitukset olisivat olleet 4.12.2002 annetun ilmoituksen ja osakaslainatarjouksen tavoin osa valtiontueksi luokiteltua yhtä ainoaa toimenpidettä.

- 72 Orange katsoo näin ollen, että ensimmäinen ja toinen valitusperuste on jätettävä tutkimatta, koska komissio vetoaa niissä uusiin väitteisiin, joilla moititaan unionin yleistä tuomioistuinta siitä, ettei se lausunut siitä, oliko mainitut ilmoitukset sisällytettävä yhteen ainoaan toimenpiteeseen.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 73 On riittävää todeta, kuten Ranskan hallituksen huomautuksista ja valituksenalaisen tuomion 255 kohdasta ilmenee, että komissio esitti unionin yleisessä tuomioistuimessa väitteen, jonka mukaan heinäkuusta 2002 alkaen annetut ilmoitukset oli sisällytettävä FT:n hyväksi toteutettuun yhteen ainoaan toimenpiteeseen, ja että unionin yleinen tuomioistuin vastasi nimenomaisesti tähän väitteeseen mainitun tuomion 256–261 kohdassa.
- 74 Orangen esittämä oikeudenkäyntiväite, joka perustuu siihen, että mainittu väite on luonteeltaan uusi valituksen yhteydessä, on näin ollen hylättävä.

Ensimmäinen valitusperuste, joka perustuu perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiin

Komission lausumat

- 75 Komissio väittää aluksi, että unionin yleinen tuomioistuin on jättänyt huomiotta Bouygues-tuomiossa vahvistetut periaatteet eikä se tämän jälkeen vastannut riittävästi väitteisiin, jotka komissio esitti menettelyssä, jossa asia oli palautettu käsiteltäväksi unionin yleiseen tuomioistuimeen, ja että se viimein perusteli ratkaisunsa ristiriitaisesti.
- 76 Kun unionin yleinen tuomioistuin mainitsi valituksenalaisen tuomion 185–196 kohdassa oikeuskäytännön, jota se piti merkityksellisenä asiantunteva yksityinen sijoittaja -arviointiperusteen kannalta, se ei nimittäin maininnut Bouygues-tuomiota eikä se siten pohtinut sitä, olisiko tästä tuomiosta saatu täsmennystä tämän arviointiperusteen ulottuvuuteen.
- 77 Komissio lisää tämän jälkeen selittäneensä asian palauttamisen jälkeen esittämässään huomautuksissa, miten heinäkuusta 2002 alkaen annetut ilmoitukset olivat objektiivisesti osa osakaslainatarjouksen arvioinnin asiayhteyttä ja miten ne liittyivät siihen kronologisesti, taloudellisesti ja toiminnallisesti niin, että niitä oli pidettävä yhdessä tämän tarjouksen kanssa yhtenä ainoana toimenpiteenä. Vaikka unionin yleinen tuomioistuin tarkasteli valituksenalaisen tuomion 255–258 kohdassa yhden ainoan toimenpiteen käsitteen tiettyjä näkökohtia, se rajoittui kuitenkin käsittelemään semanttisia kysymyksiä välttyäkseen varsinaisesti tarkastelemasta komission väitteitä.
- 78 Lopuksi komissio väittää unionin yleisen tuomioistuimen menetelleen ristiriitaisesti yhtäältä todetessaan valituksenalaisen tuomion 219 ja 222 kohdassa, että sen tutkimiseksi, vastasiko Ranskan valtion toiminta asiantuntevan yksityisen markkinataloussijoittajan toimintaa, on otettava huomioon asiayhteys joulukuussa 2002, jolloin rahoitustukitoimenpiteet toteutettiin, ja jätettävä siten huomiotta heinäkuusta 2002 alkaen annettujen ilmoitusten asiayhteys, ja toisaalta todetessaan kyseisen tuomion 227 ja 228 kohdassa, että komissio saattoi Ranskan valtion toiminnan taloudellista järkipäisyyttä arvioidessaan ottaa huomioon kaikki seikat, jotka luonnehtivat tätä asiayhteyttä, mukaan lukien tällaiset ilmoitukset.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 79 On muistettava, että SEUT 296 artiklassa määrätty perusteluvelvollisuus on olennainen muotomääräys, joka on erotettava perustelujen aineellisesta paikkansapitävyydestä, koska viimeksi mainittu koskee riidanalaisen toimen aineellista lainmukaisuutta (tuomio 29.9.2011, Elf Aquitaine v. komissio, C-521/09 P, EU:C:2011:620, 146 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 80 Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin yleisen tuomioistuimen Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 36 artiklaan ja 53 artiklan ensimmäiseen kohtaan perustuva velvollisuus perustella tuomiot ei velvoita sitä esittämään selvitystä, jossa seurattaisiin tyhjentävästi ja kohta kohdalta kaikkia oikeusriidan asianosaisten esittämiä päätelmiä. Perustelut voivat siten olla implisiittisiä, kunhan asianosaiset saavat niiden avulla selville perusteet, joihin unionin yleinen tuomioistuin tukeutuu, ja unionin tuomioistuimella on niiden avulla käytettävissään riittävät tiedot, jotta se kykenee harjoittamaan valvontaansa valituksen yhteydessä (tuomio 8.3.2016, Kreikka v. komissio, C-431/14 P, EU:C:2016:145, 38 kohta).
- 81 Käsiteltävässä asiassa on todettava, että valituksenalaisen tuomion 185–196, 219, 222, 227, 228 ja 255–258 kohdassa esitetyt perustelut ovat riittävät, jotta asianosaiset ja erityisesti komissio saavat selville ne syyt, joihin unionin yleinen tuomioistuin on nojautunut, ja jotta unionin tuomioistuimella on käytettävissään riittävät tiedot voidakseen harjoittaa valvontaansa valituksen yhteydessä.
- 82 Kuten Ranskan hallitus ja Orange perustellusti väittävät, perustelujen puuttumisena ei nimittäin voida sellaisenaan pitää sitä, ettei unionin yleinen tuomioistuin maininnut valituksenalaisen tuomion 185–196 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä Bouygues-tuomiota ja että se hylkäsi komission väitteet tarkasteltuaan niitä yksityiskohtaisesti kyseisen tuomion 255–258 kohdassa.
- 83 Lisäksi komission väite, jonka mukaan yhtäältä valituksenalaisen tuomion 219–222 kohdan ja toisaalta sen 227 ja 228 kohdan välillä on ristiriita, perustuu näiden kohtien virheelliseen tulkintaan. Unionin yleinen tuomioistuin totesi mainituissa kohdissa nimittäin ainoastaan, ettei komissio voinut rajoittaa ottamaan huomioon pelkästään heinäkuusta 2002 alkaen annettuja ilmoituksia ja jättää huomiotta muita tarkastelun kannalta merkityksellisiä seikkoja.
- 84 Edellä esitetyn perusteella ensimmäinen valitusperuste on hylättävä täysin perusteettomana.

Kolmas valitusperuste, joka perustuu tuomioistuinvalvonnan rajojen ylittämiseen

Komission lausumat

- 85 Komissio väittää kolmannessa valitusperusteessa, jota on tarkasteltava toiseksi, että asiantunteva yksityinen sijoittaja -arviointiperuste edellyttää monitahoista taloudellista arviointia, jonka yhteydessä sille on annettu laaja harkintavalta. Tuomioistuinvalvonnan on täten tällä alalla rajoituttava lähtökohtaisesti sen tarkistamiseen, onko tosiseikkojen arvioinnissa tapahtunut ilmeinen virhe. Tässä valvonnassa Euroopan unionin tuomioistuinten tehtävänä ei etenkään ole korvata omalla taloudellisia seikkoja koskevalla arvioinnillaan komission arviointia.
- 86 Todetessaan valituksenalaisen tuomion 235 ja 236 kohdassa, ettei markkinoiden käsitys heinäkuusta 2002 alkaen annetuista ilmoituksista ollut merkityksellinen käsiteltävässä asiassa, unionin yleinen tuomioistuin korvasi kuitenkin komission mukaan tämän arvioinnin omalla arvioinnillaan, vaikka sen olisi pitänyt rajoittua tutkimaan, rasittiko riidanalaisen päätöksen 210, 217 ja 229 perustelukappaletta ilmeinen arviointivirhe.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 87 Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan EUT-sopimuksessa määritellyn valtiontuen käsite on oikeudellinen ja sitä on tulkittava objektiivisten seikkojen perusteella. Tämän takia unionin tuomioistuinten on lähtökohtaisesti valvottava kokonaisvaltaisesti sitä, kuuluuko jokin toimenpide SEUT 107 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, ottaen huomioon niiden käsiteltävänä

- olevaan asiaan liittyvät konkreettiset seikat samoin kuin sen, onko komission arvio tekninen tai monimutkainen (tuomio 21.6.2012, BNP Paribas ja BNL v. komissio, C-452/10 P, EU:C:2012:366, 100 kohta).
- 88 Unionin tuomioistuin on kuitenkin katsonut, että tuomioistuINVALVONTA on rajoitettua siltä osin kuin on kyse siitä, kuuluuko toimenpide SEUT 107 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, jos komission tekemät arviot ovat luonteeltaan teknisiä tai monimutkaisia (tuomio 21.6.2012, BNP Paribas ja BNL v. komissio, C-452/10 P, EU:C:2012:366, 103 kohta).
- 89 Tässä yhteydessä on niin, että kun komission on sen selvittämiseksi, kuuluuko toimenpide SEUT 107 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, sovellettava asiantunteva yksityinen markkinataloussijoittaja -arviointiperustetta, tämän arviointiperusteen soveltaminen edellyttää yleensä komissiolta monitahoista taloudellista arviointia (ks. vastaavasti tuomio 2.9.2010, komissio v. Scott, C-290/07 P, EU:C:2010:480, 68 kohta).
- 90 Käsiteltävässä asiassa on niin, kuten Ranskan hallitus ja Orange toteavat perustellusti, että yhtäältä komission unionin yleistä tuomioistuinta arvostelevat toteamukset eivät koske asiantunteva yksityinen sijoittaja -arviointiperusteen itse soveltamista vaan ajankohtaa, joka komission oli otettava huomioon tämän arvioinnin tekemiseksi, ja siten näyttöä, joka sen oli otettava huomioon tältä osin.
- 91 Vaikka oletettaisiin, että unionin yleiselle tuomioistuimelle tältä osin kuuluvan valvonnan on oltava rajattua, kuten komissio väittää, tämä ei toisaalta merkitse, että unionin yleisen tuomioistuimen piti pidättäytyä valvomasta sitä, miten kyseinen toimielin on oikeudellisesti luonnehtinut taloudellisuonteisia seikkoja. Vaikka unionin yleisen tuomioistuimen ei pidäkään korvata komission taloudellista arviointia omalla arvioinnillaan, sittemmin vakiintuneesta unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee nimittäin, että unionin tuomioistuinten on paitsi tutkittava erityisesti esitettyjen todisteiden aineellinen paikkansapitävyys, luotettavuus ja johdonmukaisuus, myös tarkistettava, ovatko nämä todisteet kaikki ne merkitykselliset seikat, jotka on otettava huomioon monitahoisen tilanteen arvioinnissa, ja voivatko kyseiset todisteet tukea päätelmiä, jotka niistä on tehty (tuomio 11.9.2014, CB v. komissio, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, 46 kohta).
- 92 Unionin yleinen tuomioistuin on kuitenkin valituksenalaisen tuomion 235–248 kohdassa nimenomaan tarkastellut komission suorittamaa arviointia näytöstä, johon tämä tukeutui katsoakseen, että asiantunteva yksityinen sijoittaja -arviointiperustetta oli sovellettava heinäkuuhun 2002 eikä joulukuuhun 2002. Unionin yleinen tuomioistuin totesi tässä yhteydessä, että tämä arviointi perustui käytettävissä olevan näytön valikoivaan huomioon ottamiseen ja ettei näytöllä voitu perustella komission sen perusteella tekemiä päätelmiä. Unionin yleinen tuomioistuin totesi täten, että komission tekemää arviointia rasitti ilmeinen virhe.
- 93 Kun otetaan huomioon tämän tuomion 91 kohdassa mainittu oikeuskäytäntö, unionin yleinen tuomioistuin ei täten ylittänyt sille kuuluvan valvonnan rajoja tehdessään tällaisen arvioinnin, toisin kuin komissio väittää.
- 94 Tästä seuraa, että kolmas valitusperuste on hylättävä perusteettomana.

Neljäs valitusperuste, joka perustuu riidanalaisen päätöksen virheelliseen tulkintaan tai jopa sen ottamiseen huomioon vääristyneellä tavalla sekä tosiseikkojen ottamiseen huomioon vääristyneellä tavalla

Komission lausumat

- 95 Komissio väittää neljännessä valitusperusteessa, jota on tarkasteltava kolmanneksi, että unionin yleinen tuomioistuin otti riidanalaisen päätöksen huomioon vääristyneellä tavalla katsoessaan valituksenalaisen tuomion 246–248 kohdassa yhtäältä, että pelkkä markkinoilla aikaan saatu odotus ei voinut johtaa velvoitteeseen toimia ja ettei komissio ole osoittanut, että jos valtio jättää noudattamatta ilmoituksiaan FT:tä kohtaan, sen maine rahoitusmarkkinoilla saattaisi vaarantua. Tämän päätöksen 217 perustelukappaleessa on nimittäin osoitettu tämä konkreettisen näytön tukemana.
- 96 Kyseinen toimielin väittää toisaalta, että unionin yleinen tuomioistuin otti myös tosiseikat huomioon vääristyneellä tavalla katsoessaan, että asiantunteva yksityinen sijoittaja olisi voinut laatia heinäkuusta 2002 alkaen annettuja ilmoituksia vastaavia ilmoituksia, vaikka vuoden 2002 joulukuun alkuun saakka Ranskan hallituksella eikä FT:llä kummallakaan ollut tervehdyttämissuunnitelmaa eikä arviota tarvittavasta pääomasta. Komissio selittää nimittäin, ettei valtio voi väittää toimivansa asiantuntevana yksityisenä sijoittajana, ellei sillä ole tietoja toimintansa taloudellisista tuloksista.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 97 SEUT 256 artiklan 1 kohdan toisesta alakohdasta ja Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 58 artiklan ensimmäisestä kohdasta ilmenee, että ainoastaan unionin yleinen tuomioistuin on toimivaltainen yhtäältä määrittämään tosiseikaston, lukuun ottamatta sellaisia tapauksia, joissa määritetyn tosiseikaston paikkansapitämättömyys käy ilmi unionin yleiselle tuomioistuimelle toimitetusta aineistosta, ja toisaalta arvioimaan tätä tosiseikastoa (tuomio 6.4.2006, General Motors v. komissio, C-551/03 P, EU:C:2006:229, 51 kohta ja tuomio 29.3.2011, ThyssenKrupp Nirosta v. komissio, C-352/09 P, EU:C:2011:191, 179 kohta).
- 98 Lukuun ottamatta sitä tapausta, että unionin yleiselle tuomioistuimelle esitetty selvitysaineisto on otettu huomioon vääristyneellä tavalla, tosiseikkojen arviointi ei täten ole sellainen oikeuskysymys, että se sinänsä kuuluisi unionin tuomioistuimen harjoittaman valvonnan piiriin (tuomio 18.5.2006, Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients v. komissio, C-397/03 P, EU:C:2006:328, 85 kohta ja tuomio 29.3.2011, ThyssenKrupp Nirosta v. komissio, C-352/09 P, EU:C:2011:191, 180 kohta).
- 99 Valittajan, joka väittää unionin yleisen tuomioistuimen ottaneen selvitysaineiston huomioon vääristyneellä tavalla, on SEUT 256 artiklan, Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 58 artiklan ensimmäisen kohdan ja unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 168 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaan ilmoitettava täsmällisesti ne seikat, jotka se katsoo unionin yleisen tuomioistuimen ottaneen huomioon vääristyneellä tavalla, ja näytettävä toteen ne arviointivirheet, joiden takia unionin yleinen tuomioistuin on valittajan mukaan päätenyt niiden ottamiseen huomioon vääristyneellä tavalla (tuomio 17.6.2010, Lafarge v. komissio, C-413/08 P, EU:C:2010:346, 16 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Unionin tuomioistuimen vakiintuneessa oikeuskäytännössä on lisäksi katsottu, että vääristyneellä tavalla huomioon ottamisen on ilmentävä asiakirja-aineistosta selvästi ilman, että tosiseikastoa ja selvitystä on tarpeen ryhtyä arvioimaan uudelleen (tuomio Itävalta v. Scheucher-Fleisch ym., C-47/10 P, EU:C:2011:698, 59 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 100 Käsiteltävässä asiassa valituksenalaisen tuomion 246 kohdasta ilmenee aluksi, että unionin yleinen tuomioistuin otti huomioon riidanalaisen päätöksen 217 perustelukappaleen, kuten Ranskan hallitus perustellusti väittää.

- 101 Tämän tuomion 92 kohdassa on seuraavaksi todettu, että unionin yleinen tuomioistuin tarkasteli valituksenalaisen tuomion 235–248 kohdassa komission suorittamaa arviointia näytöstä, johon tämä tukeutui katsoakseen, että asiantunteva yksityinen sijoittaja -arviointiperustetta oli sovellettava heinäkuuhun 2002 eikä joulukuuhun 2002, ja katsoi, että tämä arviointi perustui käytettävissä olevan näytön valikoivaan huomioon ottamiseen ja ettei näytöllä voitu perustella komission sen perusteella tekemiä päätelmiä.
- 102 Viimein on todettava, ettei komissio mainitse väitteessään täsmällisesti seikkoja, jotka unionin yleinen tuomioistuin olisi selvästi ottanut huomioon vääristyneellä tavalla, vaan se riitauttaa unionin yleisen tuomioistuimen tosiseikoista tekemän arvioinnin, jonka mukaan riidanalaisen päätöksen päätelmät eivät oikeudellisesti riittävällä tavalla perustuneet todisteisiin, joihin oli vedottu niiden tueksi.
- 103 Edellä esitetyn perusteella komissio ei siten voi arvostella unionin yleistä tuomioistuinta siitä, että tämä olisi ottanut riidanalaisen päätöksen ja näytön huomioon vääristyneellä tavalla.
- 104 Tästä seuraa, että neljäs valitusperuste on hylättävä perusteettomana.

Toinen valitusperuste, joka perustuu SEUT 107 artiklan 1 kohdan rikkomiseen

Komission lausumat

- 105 Komissio väittää toisessa valitusperusteessaan, että koska unionin yleinen tuomioistuin tarkasteli heinäkuusta 2002 alkaen annettuja ilmoituksia erikseen 4.12.2002 annetusta ilmoituksesta ja osakslainatarjouksesta, se erotti toisistaan yhtäältä näillä ilmoituksilla toteutetun markkinoiden vakauttamisen ja toisaalta rahoituskeinojen lisäämisen ja siten omaksui hajanaisen lähestymistavan, joka perustui seitsemään erilliseen oikeudelliseen virheeseen, jotka merkitsevät myös SEUT 107 artiklan 1 kohdan rikkomista. Nämä väitteet jakautuvat seitsemään osaan.
- 106 Komissio väittää valitusperusteen ensimmäisessä osassa, että unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen yksilöidessään valituksenalaisen tuomion 219–248 kohdassa täsmällisen ajankohdan, johon asiantunteva yksityinen sijoittaja -arviointiperustetta oli sovellettava. Tämän toimielimen näkemyksen mukaan kyseinen lähestymistapa on vastoin Bouygues-tuomion 103 kohtaa, jonka mukaan ei voida sulkea pois sitä, että useampia valtion peräkkäisiä toimenpiteitä on pidettävä SEUT 107 artiklan 1 kohdan soveltamiseksi yhtenä ainoana toimenpiteenä.
- 107 Unionin tuomioistuin ei nimittäin ainoastaan todennut, että useita eriaikaisia tapahtumia voidaan arvioida yhdessä, vaan se myös myönsi, ettei näistä tapahtumista jokaisen tarvitse pitää sisällään sekä edun myöntämistä että valtion varojen siirtoa. Riittää, että nämä seikat yhdistyvät mainituista tapahtumista jonkin tai niiden yhdistelmän perusteella.
- 108 Ei siten voida katsoa, että asiantunteva yksityinen sijoittaja -arviointiperuste olisi sidottu johonkin tiettyyn hetkeen ja että valtion varoista myönnettävä etu olisi ennakoedellytys tämän arviointiperusteen soveltamiselle, kuten unionin yleinen tuomioistuin totesi virheellisesti valituksenalaisen tuomion 202, 203 ja 226 kohdassa.
- 109 Komissio selitti kuitenkin muun muassa riidanalaisen päätöksen 222 ja 225 perustelukappaleessa, että FT:n luokituksen säilyttämisellä investointitasolla heinäkuusta 2002 alkaen annettujen ilmoitusten ansiosta oli ratkaiseva vaikutus muun muassa joulukuun 2002 toimenpiteisiin. Kyse on FT:n jatkuvasta tukemisesta, joka alkoi heinäkuussa 2002 ja konkretisoitui joulukuussa 2002.

- 110 Komissio väittää valitusperusteen toisessa osassa, että katsoessaan valituksenalaisen tuomion 205 kohdassa, että asiantunteva yksityinen sijoittaja -arviointiperustetta oli sovellettava ainoastaan 4.12.2002 annettuun ilmoitukseen ja osakaslainatarjoukseen yhdessä tarkasteltuina, unionin yleinen tuomioistuin jätti ottamatta huomioon yksilöidyn edun ja tämän arviointiperusteen soveltamisen välisen läheisen yhteyden sekä Bouygues-tuomiosta ilmenevän oikeuskäytännön.
- 111 Koska asiantunteva yksityinen sijoittaja -arviointiperusteen perusteella suljetaan pois toimenpide, joka ensi arviolta merkitsee etua, edun muodostavien toimenpiteiden sekä aineellisen että ajallisen tarkastelun ulottuvuuden on oltava sama kuin sen tarkastelun ulottuvuuden, johon tätä arviointiperustetta sovelletaan. Mikäli edun vaikutukset kohdistuvat tiettyyn ajanjaksoon, mainittua arviointiperustetta ei täten voida soveltaa ainoastaan tämän ajanjakson johonkin osaan.
- 112 Unionin tuomioistuin on kuitenkin käsiteltävässä asiassa yksilöinyt Bouygues-tuomion 132–139 kohdassa FT:lle myönnetyn tuen kaksi osaa sisältäväksi eli FT:n rahoituskeinoja lisääväksi ja markkinat vakuuttavaksi siitä, että FT kykenee maksamaan erääntyvät lainansa, ja tämä vakuuttaminen ilmenee heinäkuusta 2002 alkaen annetuista ilmoituksista.
- 113 Komissio katsoo valitusperusteen kolmannessa osassa, että tehdessään valituksenalaisen tuomion 227–232 ja 255–261 kohdassa semanttisen eron tarkasteltujen valtion toimenpiteiden ja asiayhteyteen liittyvien seikkojen välille unionin yleinen tuomioistuin loukkasi periaatetta, jonka mukaan valtiontuen olemassaoloa on arvioitava vaikutusten eikä muodon tai semantiikan perusteella. Komission mukaan valtion toimenpiteen siihen erottamattomasti liittyvän toisen valtion toimenpiteen asiayhteyden yhteydessä toteutetun tarkastelun ja näiden kahden toimenpiteen yhdessä suoritettavan tarkastelun välillä on nimittäin olemassa vain pelkkä semanttinen ero.
- 114 Käsiteltävässä asiassa heinäkuusta 2002 alkaen annetut ilmoitukset ja osakaslainatarjous liittyvät kuitenkin toisiinsa erottamattomasti, koska joulukuussa 2002 markkinatilanne oli vääristynyt mainittujen ilmoitusten johdosta eikä mainittu tarjous olisi voinut toteutua eikä tuottaa vaikutuksia ilman näitä ilmoituksia.
- 115 Lisäksi unionin yleisen tuomioistuimen toteamuksissa tulkitaan virheellisesti riidanalaista päätöstä, komission kirjelmiä ja Bouygues-tuomiota, sillä näiden toteamusten mukaan yhtäältä kyseisistä asiakirjoista ei ilmene, että heinäkuusta 2002 alkaen annetut ilmoitukset ja osakaslainatarjous muodostivat yhden ainoan toimenpiteen, ja toisaalta unionin tuomioistuin oli todennut, etteivät nämä ilmoitukset olleet komission päätöksen kohteena.
- 116 Komissio katsoo valitusperusteen neljännessä osassa, että unionin yleinen tuomioistuin piti ratkaisevan tärkeänä Ranskan valtion FT:lle antaman tuen täsmällisten yksityiskohtien täsmentämistä ja jätti täten huomiotta heinäkuusta 2002 alkaen annettujen ilmoitusten vaikutukset, vaikka ne olivat olennaisen tärkeitä. Komissio huomauttaa tältä osin, ettei tarkasteltujen toimenpiteiden ollut tarpeen olla luonteeltaan samanlaisia, jotta niitä voitiin pitää erottamattomasti toisiinsa liittyvinä. Unionin tuomioistuin nimittäin viittaa Bouygues-tuomion 132–136 kohdassa näihin ilmoituksiin ja niiden vaikutuksiin osakaslainatarjoukseen liittyvän edun osoittamiseksi, mikä osoittaa sen, että ne oli otettava huomioon arvioinnissa.
- 117 Komissio muistuttaa valitusperusteen viidennessä osassa, että Bouygues-tuomion 103 ja 104 kohdassa unionin tuomioistuin totesi, että SEUT 107 artiklan 1 kohdan soveltamiseksi useampia valtion peräkkäisiä toimenpiteitä on pidettävä yhtenä ainoana toimenpiteenä, kun niillä on niiden aikajärjestyksen, niiden tavoitteen ja yrityksellä toimenpiteiden toteuttamishetkellä olevan tilanteen suhteen niin läheiset yhteydet keskenään, että on mahdotonta erotella niitä toisistaan.
- 118 Komissio muistuttaa lisäksi unionin tuomioistuimen ehdottaneen kyseisen tuomion 132–136 kohdassa, että heinäkuusta 2002 alkaen annetut ilmoitukset olivat objektiivisesti katsottuna osa osakaslainatarjouksen arvioinnin asiayhteyttä.

- 119 Komission mukaan unionin tuomioistuimen Bouygues-tuomion 103 ja 104 kohdassa esittämät arviointiperusteet kuitenkin täyttyivät käsiteltävässä asiassa, kun otetaan huomioon mainittujen ilmoitusten ja mainitun tarjouksen väliset läheiset ja erottamattomat yhteydet. Kuten näistä kohdista voidaan päätellä, kaikkia näitä peräkkäisiä toimenpiteitä oli nimittäin pidettävä yhtenä ainoana ja samana toimenpiteenä.
- 120 Komissio väittää lisäksi soveltaneensa riidanalaisen päätöksen 203–230 perustelukappaleessa asiantunteva yksityinen sijoittaja -arviointiperustetta koko FT:n pelastusprosessiin ja etenkin tämän prosessin alusta lähtien eli 12.7.2002 annetusta ilmoituksesta lähtien, ja tämä ilmoitus on vaikuttanut mainitun prosessin koko jatkoon. Komissio lisää osoittaneensa riidanalaisen päätöksen 215–218 perustelukappaleessa, että heinäkuusta 2002 alkaen annetut ilmoitukset olivat saaneet aikaan taloudellisen ja oikeudellisen riskin, joka saattaisi vaarantaa Ranskan valtion resurssit.
- 121 Komissio väittää valitusperusteen kuudennessa osassa unionin yleisen tuomioistuin todenneen virheellisesti valituksenalaisen tuomion 230–232 ja 249–254 kohdassa kyseessä olevien valtion toimenpiteiden ketjun katkenneen joulukuussa 2002, kun se tukeutui yhtäältä virheelliseen logiikkaan, joka käsitti asiantunteva yksityinen sijoittaja -arviointiperusteen tarkastelun rajaamisen tiettyyn ajankohtaan eli ajankohtaan 4.12.2002, ja toisaalta tosiseikkoihin, joista ei ilmennyt tällaista katkeamista ja joihin heinäkuusta 2002 alkaen annetut ilmoitukset olivat vaikuttaneet.
- 122 Heinäkuusta 2002 alkaen annettujen ilmoitusten ratkaisevan vaikutuksen johdosta on kuitenkin niin, ettei edes yksityisten toimijoiden itsenäinen päätös olisi riittänyt poistamaan näiden ilmoitusten ja osakslainatarjouksen välistä yhteyttä.
- 123 Valituksenalaisen tuomion 249–254 kohdassa mainittu unionin yleisen tuomioistuimen toteamus, jonka mukaan tapahtumaketju katkesi selvästi joulukuussa 2002, sillä alun perin ilmoitetusta sitoumuksesta tuli todellinen, on myös ristiriidassa sekä sen tosiseikkoja koskevan toteamuksen kanssa, johon tämä sama tuomioistuin päätyi kyseisen tuomion 212–215 kohdassa ja jonka mukaan heinäkuusta 2002 alkaen annetuilla ilmoituksilla oli annettu FT:lle etu, joka jatkui ainakin 17.12.2002 asti, että unionin tuomioistuimen Bouygues-tuomion 133 kohdassa tekemän tosiseikkoja koskevien lopullisten toteamusten kanssa.
- 124 Komissio toteaa valitusperusteen seitsemännessä osassa unionin yleisen tuomioistuimen katsoneen valituksenalaisen tuomion 246 ja 247 kohdassa, että vaikka otettaisiin huomioon Ranskan valtion toimenpiteiden koko sarja heinäkuun ja joulukuun 2002 välisellä ajalla, asiantunteva yksityinen markkinataloustoimija, joka varmistaa, että kaikki vaaditut edellytykset täyttyvät ennen kuin se tekee peruuttamattoman investointisitoumuksen, olisi voinut toteuttaa tämän prosessin kaikki vaiheet samalla tavalla. Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan Ranskan valtion aikomuksena oli vaikuttaa maineensa avulla markkinoihin markkinauskottavuuden palauttamiseksi, ja se pyrki etenkin säilyttämään FT:n luokituksen ennallaan, minkä tarkoituksena oli valmistella FT:n myöhempää vahvaa jälleenrahoitusta pienemmällä kustannuksilla.
- 125 Komission mukaan unionin yleinen tuomioistuin ei näin päätellessään ottanut huomioon maineeseen kohdistuvaa riskiä, joka ilmoituksesta, jota ei noudateta, aiheutuu, eikä tällaisen ilmoituksen antavan valtion erityistilannetta. Toimijat luottavat nimittäin entistä vähemmän asianomaisen valtion ilmoituksiin julkisten yritysten tukemisesta, jos näillä ilmoituksilla ei ole vaikutuksia. Komissio lisää, että vaikka se tosiasiallisesti luopui riidanalaisen päätöksen 219 kohdassa osoittamasta tuen olemassaoloa ainoastaan heinäkuusta 2002 alkaen annettujen ilmoitusten perusteella, tämä ei kuitenkaan merkitse, että sillä olisi ollut epäilyksiä Ranskan valtion ilmoitusten noudattamatta jättämisestä mahdollisesti aiheutuvista vahingoista kyseisen valtion maineelle.
- 126 Komissio väittää näin ollen, että unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisia virheitä edellyttäessään, että valtion varojen siirron oli tapahduttava samanaikaisesti edun myöntämisen kanssa, sekä katsoessaan, että maine voi olla vaarassa vain, jos valtion varoista on annettu sitoumus.

- 127 Komissio huomauttaa lisäksi, että valtion sitoumusta koskevat ilmoitukset ovat erikoisia siten, etteivät ne kohdistu ainoastaan valtion uskottavuuteen osakkeenomistajana vaan myös sen uskottavuuteen julkisena valtana, ja näin on myös, jos valtio ilmoittaa lausuvansa osakkeenomistajan nimissä, sillä ilmoitusten noudattaminen on myös poliittiseen uskottavuuteen liittyvä kysymys.
- 128 Komission mukaan unionin yleinen tuomioistuin ei viimein perustellut oikeudellisesti riittävällä tavalla valituksenalaisen tuomion 247 kohdan päätelmiään, joiden mukaan osakkeenomistajana olevaa valtiota oli verrattava maailmanlaajuiseen talouden toimijaan. Ei nimittäin ole mahdollista soveltaa asiantunteva yksityinen sijoittaja -arviointiperustetta valtioon maailmanlaajuisena toimijana, ellei se ole perusteltua asian erityisolosuhteiden perusteella.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 129 Komissio pyrkii toisen valitusperusteen seitsemännessä osassa esittämillään väitteillään lähinnä osoittamaan, että unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen määrittäessään ajankohdan, joka oli otettava huomioon asiantunteva yksityinen sijoittaja -arviointiperusteen tarkastelemiseksi. Komissio selittää nimittäin, että tämä ajankohta oli vuoden 2002 heinäkuu eikä, kuten unionin yleinen tuomioistuin virheellisesti totesi, vuoden 2002 joulukuu.
- 130 Siltä osin kuin komissio väittää valitusperusteen toisessa, kolmannessa, neljännessä ja viidennessä osassa, että Bouygues-tuomiossa yksilöity etu käsittää heinäkuusta 2002 alkaen annetut ilmoitukset, on ensinnäkin todettava, että tämä väite on vastoin unionin tuomioistuimen itsensä Bouygues-tuomion 70–75 ja 126–129 kohdassa antamaa tulkintaa riidanalaisesta päätöksestä.
- 131 Unionin tuomioistuin nimittäin totesi mainituissa kohdissa, että kyseisessä päätöksessä yksilöity etu koostui yksinomaan 4.12.2002 annetusta ilmoituksesta yhdessä osakaslainatarjouksen kanssa. Päinvastoin on niin, että kyseisen tuomion 132, 134, 136 ja 139 kohdasta ilmenee implisiittisesti mutta väistämättä, ettei unionin tuomioistuin aikonut ulottaa tätä etua koskemaan heinäkuusta 2002 alkaen annettuja ilmoituksia, sillä nämä kuuluivat yksinomaan näin yksilöidyn tukitoimenpiteen asiayhteyteen.
- 132 Koska komission väitteet perustuvat Bouygues-tuomion virheelliseen tulkintaan ja koska ne eivät myöskään vastaa riidanalaisen päätöksen itse sisältöä, ne on siten hylättävä tehottomina (ks. vastaavasti Bouygues-tuomion 79 kohta).
- 133 Toiseksi valitusperusteen ensimmäisen osassa esitetystä väitteestä on todettava, että se perustuu myös valituksenalaisen tuomion virheelliseen tulkintaan, sillä unionin yleinen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 219–222 kohdassa, että asiantunteva yksityinen sijoittaja -arviointiperustetta oli sovellettava ”rahoitustukitoimenpiteiden toteuttamishetken asiayhtey[teen]” ja siten käsiteltävässä asiassa ”4.12.2002 annettuun ilmoitukseen yhdessä osakaslainatarjouksen kanssa”.
- 134 Unionin yleinen tuomioistuin tarkoitti täten näiden kahden tapahtuman muodostavan Bouygues-tuomiosta ilmenevän oikeuskäytännön mukaisesti kyseessä olevan edun, eikä se millään tavoin sulkenut pois sitä, toisin kuin komissio väittää, että vaadittu tarkastelu voisi olla tarpeellista suorittaa pikemminkin johonkin ajanjaksoon nähden kuin tiettyyn ajankohtaan nähden.
- 135 Tästä seuraa, että ensimmäinen osa on hylättävä perusteettomana.
- 136 Valitusperusteen kuudes osa on myös hylättävä, koska yhtäältä se perustuu samaan virheelliseen tulkintaan valituksenalaisesta tuomiosta ja koska toisaalta siitä ilmenee, että komissio tyytyi riitauttamaan unionin yleisen tuomioistuimen tekemän arvioinnin tosiseikoista sen osalta, ilmenikö ennen vuoden 2002 heinäkuun ja joulukuun välistä aikaa vallinneista tosiseikoista valtion toimenpiteiden ketjun katkeaminen.

- 137 Kolmanneksi on todettava, että komission valitusperusteen seitsemännessä osassa esittämä väite on jätettävä tutkimatta, koska sillä pyritään asettamaan kyseenalaiseksi unionin yleisen tuomioistuimen tosiseikoista tekemä arviointi, jonka mukaan ei voida sulkea pois sitä, että yksityinen sijoittaja olisi toiminut vuoden 2002 heinäkuun ja joulukuun välisenä aikana vastaavalla tavalla kuin Ranskan valtio toimi.
- 138 Siltä osin kuin komission väite kokonaisuudessaan on ymmärrettävä siten, että kyseisen toimielimen mukaan myönnetty tukitoimenpide on erottamattomasti yhteydessä sen asiayhteyteen kuuluviin seikkoihin ja että tästä yhteydestä seuraa, että siitä huolimatta, että nämä seikat ovat mainitusta toimenpiteestä erillisiä, toimenpiteen yhdenmukaisuutta asiantunteva yksityinen sijoittaja -arviointiperusteeseen nähden oli arvioitava ajankohtana, jolloin nämä seikat ilmenivät, eikä tämän saman toimenpiteen antamisen ajankohtana, on esitettävä neljänneksi seuraavat toteamukset.
- 139 Aluksi 5.6.2012 annetusta tuomiosta komissio v. EDF (C-124/10 P, EU:C:2012:318, 85 kohta) ilmenee, että kyseisen toimenpiteen antamisajankohdan jälkeisiä seikkoja ei voida ottaa huomioon arvioitaessa asiantunteva yksityinen sijoittaja -arviointiperustetta.
- 140 Seuraavaksi tästä samasta tuomiosta ilmenee, että tämä arviointi on toteutettava sijoituspäätöksen tekemishetkellä käytettävissä olleiden seikkojen perusteella (tuomio 5.6.2012, komissio v. EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, 105 kohta).
- 141 Tässä yhteydessä unionin tuomioistuin huomauttaa, että sijoituspäätöksen tekemishetki ja toimenpiteen myöntämishetki eivät välttämättä ole samoja, sillä mainittu päätös voidaan tehdä ennen toimenpiteen myöntämistä (ks. vastaavasti tuomio 5.6.2012, komissio v. EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, 105 kohta).
- 142 Käsiteltävässä asiassa on todettava, että unionin yleinen tuomioistuin totesi tosiseikkojen riippumattoman arvioinnin päätteeksi valituksenalaisen tuomion 222–232 kohdassa, että osakaslainatarjous tehtiin vasta joulukuussa 2002, ja tämän tuomion 234–245 kohdassa, ettei Ranskan valtio ollut antanut minkäänlaista järkkymätöntä sitoutumista heinäkuussa 2002, sekä mainitun tuomion 249–254 kohdassa, että päätös tukea FT:tä taloudellisesti osakaslainatarjouksen avulla oli tehty joulukuun 2002 alussa eikä heinäkuussa 2002.
- 143 Näin ollen ajankohdan, jolloin asiantunteva yksityinen sijoittaja -arviointiperustetta oli arvioitava, aikaistaminen heinäkuuksi 2002 johtaisi väistämättä vuoden 2002 heinäkuun ja joulukuun välisellä ajalla tapahtuneiden merkittävien seikkojen sulkemiseen pois tästä arvioinnista, kuten unionin yleinen tuomioistuin perustellusti totesi valituksenalaisen tuomion 230 kohdassa.
- 144 On todettava, ettei tällainen ratkaisu ole sovitettavissa yhteen tämän tuomion 91 kohdassa mainitun unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön kanssa, jonka mukaan komission on arviointiaan varten otettava huomioon kaikki merkitykselliset seikat.
- 145 Tästä seuraa, että toinen valitusperuste on osittain jätettävä tutkimatta ja osittain hylättävä perusteettomana.
- 146 Kaiken edellä esitetyn perusteella valitus on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

- 147 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 184 artiklan 2 kohdan mukaan on niin, että jos valitus on perusteeton, unionin tuomioistuin tekee ratkaisun oikeudenkäyntikuluista.

- ¹⁴⁸ Tämän työjärjestyksen 138 artiklan, jota sovelletaan sen 184 artiklan 1 kohdan nojalla valituksen käsittelyyn, 1 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut.
- ¹⁴⁹ Koska komissio on hävinnyt asian ja Orange ja Ranskan hallitus ovat vaatineet sen velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut, komissio on veloitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kuudes jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) Valitus hylätään.**
- 2) Euroopan komissio veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Allekirjoitukset